

Wojciech Leoński

Potrzeba opodatkowania dochodów pochodzących z nieujawnionych źródeł

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 27, 433-443

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOJCIECH LEOŃSKI

Uniwersytet Szczeciński

POTRZEBA OPODATKOWANIA DOCHODÓW POCHODZĄCYCH Z NIEUJAWNIONYCH ŹRÓDEŁ

Streszczenie

Istnienie dochodów nieujawnionych jest zjawiskiem szkodliwym zarówno z ekonomicznego, jak i społecznego punktu widzenia. Wpływa niekorzystnie na budżet państwa i rozwój gospodarczy kraju. Ta nielegalna praktyka jest niewątpliwie dużym problemem dla władzy publicznej. Dlatego też niezbędne jest skuteczne opodatkowanie dochodów nieujawnionych przez organy skarbowe. Celem opodatkowania tych dochodów jest między innymi ograniczenie zjawiska nielegalnego uchylania się osób fizycznych od opodatkowania.

Wprowadzenie

Obecnie polski rząd musi stawić czoło licznym zagrożeniom płynącym dla finansów publicznych. Jednym z takich zagrożeń jest zjawisko nielegalnego uchylania się osób fizycznych od opodatkowania dochodów. Zjawisko to powoduje powstanie tzw. dochodów nieujawnionych, które mają negatywne następstwa dla gospodarki. Dlatego też organy administracyjne powinny dążyć do ograniczenia tego zjawiska. Warunkiem wystąpienia przychodów nieujawnionych jest brak pokrycia poniesionych przez podatnika w roku podatkowym wydatków i wartości zgromadzonego mienia w tym roku w stosunku do mienia zgromadzonego przed poniesieniem tych wydatków lub zgromadzeniem mienia, pochodzącego z przychodów uprzednio opodatkowanych lub wolnych od opodatkowania. Z art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, iż można wyodrębnić dwa rodzaje przychodów,

tj. przychody ze źródeł nieujawnionych oraz przychody nieznajdujące pokrycia w ujawnionych źródłach. W przypadku przychodów ze źródeł nieujawnionych dochodzi do sytuacji, w której podatnik pomimo ciężącego na nim obowiązku podatkowego zataja przed organem skarbowym swoje przychody. A w przypadku przychodów nieznajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach podatnik zawiadamia urząd skarbowy o źródłach swoich przychodów, jednakże rzeczywista wysokość przychodów jest wyższa niż wykazana w zeznaniach i deklaracjach podatkowych składanych przez podatnika.

Celem artykułu jest wskazanie przyczyn i konsekwencji zjawiska dochodów nieujawnionych, a także pokazanie metodyki opodatkowania wymienionych dochodów w Polsce.

1. Przyczyny występowania dochodów nieujawnionych

Ustawa z dnia 26.07.1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi, że za przychody z innych źródeł uważa się między innymi przychody nieznajdujące pokrycia w ujawnionych źródłach. Wysokość tych przychodów ustala się, przyjmując za podstawę sumę poniesionych przez podatnika w roku podatkowym wydatków i wartości zgromadzonego w tym roku mienia, jeżeli wydatki te i mienie nie znajdują pokrycia w mieniu zgromadzonym w roku podatkowym oraz w latach poprzednich, pochodzącym z przychodów opodatkowanych lub wolnych od opodatkowania.

Powstawanie dochodu nieujawnionego jest bezpośrednim następstwem ucieczki podatnika od podatku dochodowego. Dlatego też przesłanki powstawania dochodów nieujawnionych należy szukać się w powodach ucieczki przed podatkiem dochodowym¹. Każde obciążenie podatkiem traktowane jest przez podatnika jako pomniejszenie obecnego lub przyszłego stanu majątkowego, a reakcje podatnika na ciężar podatkowy mogą przybrać różne postacie, na przykład²:

- zapłacenie podatku,
- ucieczka przed podatkiem,
- stosowanie strategii podatkowej.

¹ P. Pietrasz, *Opodatkowanie dochodów nieujawnionych*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2007, s. 42.

² T. Famulska, *Oddziaływanie systemu podatkowego na rynek finansowy*, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Katowice 1998, s. 89–92.

Zapłacenie podatku i stosowanie strategii podatkowej są działaniami legalnymi. Natomiast ucieczka przed podatkiem może być działaniem zarówno legalnym, jak i nielegalnym. W literaturze angielskiej można wyróżnić dwa pojęcia związane z ucieczką od opodatkowania: *tax avoidance* – unikanie opodatkowania i *tax evasion* – uchylanie się od opodatkowania. Popularny słownik języka angielskiego³ definiuje uchylanie się od opodatkowania jako używanie nielegalnych metod w celu zapłacenia mniejszej kwoty podatku lub niezapłacenia go wcale, zaś unikanie opodatkowania jest legalnym działaniem zmierzającym do zapłacenia mniejszej kwoty podatku. Do najczęściej występujących oszustw podatkowych w Polsce można zaliczyć:

- prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na czarno,
- zatrudnianie pracowników na czarno przez zarejestrowane firmy,
- podawanie fałszywych informacji w zeznaniach i deklaracjach podatkowych,
- podawanie nieprawdziwych danych w księgach podatkowych,
- sprzedawanie towarów i świadczenie usług przez zarejestrowane firmy poza ewidencją księgową,
- niezgłoszenie do opodatkowania określonego rodzaju usług niebędących działalnością gospodarczą, np. wynajem mieszkania.

Jak wskazuje R. Sowiński, istnieją ekonomiczne, prawne, społeczne i demograficzne przyczyny uchylania się od opodatkowania. Do czynników ekonomiczno-prawnych zalicza on wysokość obciążeń podatkowych, prawdopodobieństwo wykrycia oszustwa podatkowego oraz wysokość sankcji związanych z uchylaniem się od opodatkowania⁴. Przyczyny ekonomiczne mogą być rozpatrywane zarówno od strony podatnika, jak i całej gospodarki. Na rzetelność wywiązywania się z obowiązków podatkowych może mieć wpływ sytuacja finansowa podatnika. Firmy dobrze prosperujące i osiągające dobre wyniki finansowe będą miały większą skłonność do płacenia podatków niż firmy borykające się z problemami finansowymi.

Niewątpliwie jednym z głównych czynników mających wpływa na powstanie dochodów nieujawnionych są obciążenia podatkowe. Na obciążenia

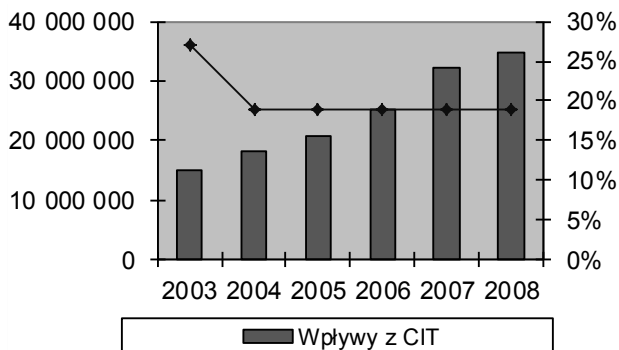
³ *Macmillan English Dictionary*, red. M. Mayor, Macmillan Education, Oxford 2003, s. 1471.

⁴ R. Sowiński, *Uchylanie się od opodatkowania. Przyczyny, skutki i sposoby zapobiegania zjawisku*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2009, s. 182–187.

podatkowe składają się podatki pośrednie i bezpośrednie. Należy tu także wspomnieć o tzw. obciążeniach pozapodatkowych, gdyż podatek dochodowy stanowi tylko część obciążeń dochodu podatnika. Do pozapodatkowych obciążeń można zaliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne, a także składkę na ubezpieczenie społeczne, w skład której wchodzi składki emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Wysokie koszty pracy i zatrudnienia mogą zatem stanowić istotny czynnik mający wpływ na nielegalne uchylanie się od opodatkowania i powstawanie dochodów nieujawnionych. Zwiększenie klina podatkowego, czyli kosztów pracy pomniejszonych o wynagrodzenie netto, będzie skutkowało większą skłonnością podatników do oszustw podatkowych i uciekania w szarą strefę. Następstwem wysokiego poziomu klina podatkowego jest zniechęcenie pracodawców do legalnego zatrudniania pracowników, a także zachęcenie bezrobotnych do pracy na czarno.

Zależność między stawką opodatkowania a podatkowymi dochodami państwa przedstawił amerykański ekonomista A. Laffer. Zauważył on, że wzrost stawki podatku z jednej strony powoduje zwiększenie wpływów podatkowych do budżetu państwa, a z drugiej strony skutkuje zmniejszeniem zadeklarowanego do opodatkowania dochodu przez firmy. Zgodnie z tzw. krzywą Laffera po przekroczeniu punktu maksymalnego dalsze zwiększanie stawek podatkowych nie tylko nie zwiększa dochodów podatkowych, lecz skutkuje ich spadkiem. Spadek zadeklarowanych dochodów w powiązaniu ze wzrostem stawki opodatkowania wiąże się z ukrywaniem dochodów i działalnością w szarej strefie, większą skłonnością podatników do oszustw podatkowych, a także przenoszeniem działalności do tzw. rajów podatkowych, gdzie obciążenia podatkowe są znacznie niższe.

Przykładem obniżenia stawek podatkowych, a zarazem zwiększenia fiskalnych dochodów państwa jest choćby sytuacja obniżenia w Polsce podatku od dochodów od osób prawnych. Począwszy od 1 stycznia 2004 roku w Polsce obniżono stawkę podatku CIT z 27 % do 19%. Efektem obniżenia stawki był realny wzrost wpływów z podatku CIT w kolejnych latach – sytuację tę przedstawiono na rysunku 1.

Rys. 1. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w Polsce oraz kształtowanie się stawki podatku CIT w latach 2003–2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów, <http://www.mf.gov.pl/>.

Czynnikiem wpływającym na zatajanie dochodów i unikanie opodatkowania może być choćby prawdopodobieństwo kontroli podatkowej⁵. Podatnik świadomy dużego prawdopodobieństwa kontroli będzie miał niższą skłonność do zatajania dochodów i nielegalnego uchylania się od opodatkowania.

Społeczne przyczyny nielegalnego uchylania się przed opodatkowaniem są związane z moralnością podatnika. Często dochodzi do tego, że podatnik postrzega dany system podatkowy jako niesprawiedliwy i kwestionuje wysokość podatku, który ma zapłacić. W świadomości części podatników może się wytworzyć przekonanie, że oszukanie fiskusa nie jest złym czynem, a możliwość ukrycia swoich dochodów będzie postrzegana pozytywnie. Sytuacja ta może być spowodowana między innymi zawiłymi i niejasnymi przepisami podatkowymi.

Stabilność reguł i przepisów podatkowych sprzyja poczuciu bezpieczeństwa podatników. Realizacja celów polityki fiskalnej wymaga też sprawnie funkcjonujących instytucji publicznych, procedur legislacyjnych i aparatu wykonawczego⁶. Ponadto społeczne przyczyny uchylania się od opodatkowania mogą być też powiązane z polityką państwa, gdyż brak poparcia dla rządu oraz negatywne nastawienie podatnika do władzy publicznej i aparatu skarbowego może skutkować nielegalnym uchylaniem się od opodatkowania dochodów.

⁵ J. Kudła, *Ekonomiczne problemy kosztów opodatkowania i nielegalnego unikania podatków*, Wydawnictwo Wydziału Nauk Ekonomicznych UW, Warszawa 2004, s. 124.

⁶ M. Dylewski, B. Filipiak, A. Szewczuk, *Finanse publiczne. Instrumenty, struktury, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004, s. 313.

2. Następstwa występowania dochodów nieujawnionych

Następstwa występowania dochodów nieujawnionych można rozpatrywać w wielu aspektach. Mogą one oddziaływać zarówno na życie społeczne, jak i gospodarkę danego kraju.

Konsekwencje istnienia dochodów nieujawnionych są bezpośrednio powiązane z konsekwencjami uchylania się osób fizycznych od opodatkowania. Dlatego też skutki istnienia dochodów nieujawnionych należy rozpatrywać w kontekście następstw oszustw podatkowych. Nieujawnienie dochodów podlegających opodatkowaniu powoduje rozbicie harmonii systemu podatkowego. Jeżeli bowiem jedni podatnicy płacą podatek, zaś drudzy nie, to struktura opodatkowania odchyła się od zamierzonej. W związku z powyższym zostaje naruszona zasada sprawiedliwości opodatkowania⁷.

W myśl powyższej zasady podatki powinny mieć charakter powszechny, a obciążenie podatkowe powinno być równe dla podatników uzyskujących podobny dochód. Zakłócenie powyższej równowagi może doprowadzić do tego, że podatnicy zaczną się buntować i postrzegać system podatkowy jako niesprawiedliwy. Zjawisko występowania dochodów nieujawnionych oddziałuje więc na mentalność, a także kształtuje postawę podatnika i jego nastawienie do polityki fiskalnej państwa i systemu podatkowego. Występowanie w dłuższym okresie zjawiska dochodów nieujawnionych, uchylanie się od opodatkowania, szara strefa i oszustwa podatkowe mogą doprowadzić do akceptacji tych zjawisk przez społeczeństwo. Może to stanowić zachętę do unikania i uchylania się osób fizycznych przed opodatkowaniem dochodów. Podatnicy mogą ponadto dojść do wniosku, że uchylanie się od podatków jest opłacalne.

W przypadku postrzegania systemu podatkowego jako narzędzia służącego do wyrównywania nierówności społecznych wyraźnie widać, że dochody nieujawnione powodują zmniejszenie zakresu redystrybucji podatkowej. Nieujawnienie przychodów powoduje skutek w postaci niepożądanego redystrybucji strumienia dochodów od podatników uczciwych do nieuczciwych. Nieujawnienie przychodów wywiera ekonomiczne następstwa tożsame ze skutkami ulgi podatkowej lub zwolnienia podatkowego, czyli poprawia pozycję konkurencyjną podatnika⁸.

⁷ P. Pietrasz, *Opodatkowanie dochodów nieujawnionych*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2007, s. 53.

⁸ *Ibidem*, s. 54.

Istnienie dochodów nieujawnionych powoduje, iż podatnik nieuczciwy staje się bardziej uprzywilejowany od podatnika uczciwego. Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą i legalnie działający na rynku mają małe szanse w konkuroowaniu z przedsiębiorstwami działającymi w szarej strefie. Dzieje się tak, gdyż firmy działające poza systemem podatkowym mają niższe koszty prowadzenia działalności, w związku z tym mogą zaoferować tańsze produkty i usługi. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby prowadzące działalność gospodarczą często zatrudniają pracowników na czarno i nie odprowadzają do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne. Ponadto od dochodów z pracy, która nie została zarejestrowana, nie są opłacane podatki dochodowe. Z kolei pracownik pracujący na czarno nie otrzymuje ubezpieczenia społecznego, a co za tym idzie, nie ma prawa do korzystania ze świadczeń społecznych. Może to zniekształcić prawdziwy obraz gospodarki i danych statystycznych, gdyż część osób bezrobotnych w rzeczywistości może pracować na czarno.

W związku z powyższym osoby prowadzące działalność gospodarczą poza system podatkowym zaniżają wpływy do budżetu państwa. Obniżenie dochodów państwa powoduje zmianę w wydatkach publicznych, gdyż państwo musi więcej wydawać na cele socjalne, np. zasiłki dla bezrobotnych, a zatem zmniejszają się możliwości finansowe budżetu.

Do negatywnych skutków gospodarki nieformalnej z punktu widzenia gospodarki można zaliczyć⁹:

- pochłanianie przez gospodarkę ukrytą części zasobów niezbędnych do produkcji,
- obniżenie efektywności oficjalnych podmiotów,
- zniekształcenie obrazu gospodarczego kraju,
- obniżenie zaufania obywateli do państwa,
- obniżenie wpływów do budżetu państwa,
- wzrost projektowanych wydatków budżetu,
- degenerujący wpływ na więzi społeczne,
- oddziaływanie na postawy ludzi.

Zdaniem R. Sowińskiego ograniczenie wpływów budżetowych i wzrost deficytu skutkuje między innymi: koniecznością finansowania deficytu po-

⁹ P. Kozłowski, *Gospodarka nieformalna w Polsce. Dynamika i funkcje instytucji*, Instytut Nauk Ekonomicznych – Polska Akademia Nauk, Warszawa 2004, s. 7–8.

przez zwiększenie zadłużenia, presją na zwiększenie dochodów budżetowych osiąganych od uczciwych i nieuczciwych podatników, pogorszeniem jakości dóbr publicznych, obniżeniem skuteczności pozafiskalnych funkcji podatków, a także presją na obniżenie wydatków publicznych. Należy też podkreślić fakt, że ograniczenie wpływów budżetowych spowodowane spadkiem dyscypliny podatkowej wymusza dokonywanie oszczędności w zakresie nakładów na administrację. Zakładając nawet, że nakłady te będą na stałym poziomie, zwiększenie liczby oszustw podatkowych spowoduje, że rzeczywiste prawdopodobieństwo ich wykrycia spadnie. Następstwem tego będzie dalsze obniżanie dyscypliny podatkowej. Ponadto następstwem spadku dochodów państwa będzie pogorszenie jakości dóbr publicznych i ograniczenie dostępu do nich. Państwo nie będzie w stanie skutecznie realizować jednej z podstawowych funkcji finansów publicznych – funkcji alokacyjnej¹⁰.

Dochody nieujawnione stanowią element gospodarki nieformalnej, zaś gospodarka ta gra rolę dezintegracyjną, ogranicza ona funkcje sterujące i regulujące państwa, blokuje prowadzoną przez państwo modernizację, a szczególną rolę odgrywa tu szara strefa¹¹. Jak podaje Ministerstwo Finansów na stronie internetowej (dział Bezpieczeństwo Finansowe) o funkcjonowaniu szarej strefy w polskiej gospodarce i przeciwdziałaniu jej przez służby skarbowe, szara strefa szacowana jest na około 13–14% produktu krajowego brutto¹². Produkt krajowy brutto jest jednym z podstawowych mierników dochodu narodowego stosowanych w rachunkach narodowych. Służy on między innymi do pomiaru zamożności danego społeczeństwa.

3. Opodatkowanie dochodów nieujawnionych

Jednym z najważniejszych zadań organów skarbowych jest kontrola podatników. Poprzez kontrolę organy władzy publicznej starają się ograniczyć zjawisko powstawania dochodów nieujawnionych, które jest następstwem nielegalnego uchylania się osób fizycznych od opodatkowania dochodów. Celem kontroli skarbowej, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej, jest ochrona interesów i praw majątkowych Skarbu Państwa oraz zapewnienie skuteczności wykonywania zobowiązań

¹⁰ R. Sowiński, *op.cit.*, s. 182–187.

¹¹ P. Kozłowski, *op.cit.*

¹² www.mf.gov.pl.

podatkowych i innych należności stanowiących dochód budżetu państwa lub państwowych funduszy celowych. Ponadto celem kontroli jest także sprawdzenie, czy dany podatnik wywiązuje się z obowiązku podatkowego.

Ustalenie podlegającego opodatkowaniu przychodu nieznajdującego pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzącego ze źródeł nieujawnionych wymaga zarówno ustalenia wysokości poniesionych w roku podatkowym przez podatnika wydatków oraz wartości zgromadzonego w tym roku mienia, jak też określenia wielkości mienia zgromadzonego w roku podatkowym oraz w latach poprzednich, które to mienie pochodzi z przychodów już opodatkowanych lub wolnych od opodatkowania.

Dla ustalenia faktu osiągnięcia przez podatnika przychodu nieznajdującego pokrycia w ujawnionych źródłach przychodu konieczne jest poniesienie przez niego w roku podatkowym określonych wydatków lub zgromadzenie w tym czasie określonego mienia. Od uzyskanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dochodów (przychodów) pobiera się zryczałtowany podatek dochodowy od dochodów z nieujawnionych źródeł przychodów lub nieznajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów w wysokości 75% dochodu.

Opodatkowanie dochodów nieujawnionych jest reakcją ustawodawcy na zjawisko nieujawniania przez podatników przedmiotu lub podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób fizycznych. Jest jednym z instrumentów służących do odtworzenia wielkości dochodów podatkowych w sytuacji, w której podatnik nie wypełnił w całości lub części obowiązku zgłoszenia uzyskanych dochodów do opodatkowania¹³.

Jak wskazuje P. Pietrasz, opodatkowanie dochodów nieujawnionych ma swoje uzasadnienie w Konstytucji RP, gdyż zatajanie dochodów godzi w podstawowe obowiązki konstytucyjne. W myśl jednej z zasad konstytucyjnych, tj. powszechności opodatkowania, zawartej w art. 84 Konstytucji RP: „każdy obywatel jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie”. Konstytucja RP stwarza podstawy ustroju gospodarczego państwa w oparciu o społeczną gospodarkę rynkową, zaś oszustwa podatkowe zakłócają warunki uczciwej konkurencji i w sposób dowolny korygują prawa gospodarki rynkowej. Niewątpliwie istnieje ekonomiczne uzasadnienie opodatkowania dochodów nieujawnionych, których występowanie

¹³ *Opodatkowanie dochodów nieujawnionych*, red. H. Dzwonkowski, Difin, Warszawa 2009, s. 17.

godzi w podstawę ustroju gospodarczego Polski. Opodatkowanie dochodów nieujawnionych jest zatem jednym z narzędzi, które zabezpieczają powszechność opodatkowania w odniesieniu do podatników ukrywających swoje dochody¹⁴.

Opodatkowanie przychodów pochodzących z nieujawnionych źródeł może się odbyć dopiero po przeprowadzeniu postępowania podatkowego lub kontrolnego. Postępowanie kontrolne prowadzi dyrektor urzędu kontroli skarbowej, a postępowanie podatkowe naczelnik urzędu skarbowego. Obowiązek przedłożenia dowodów cięży w tym postępowaniu na podatniku, jednak należy podkreślić fakt, że organ nie może odmówić przeprowadzenia dowodu, na który powołuje się świadek.

Postępowanie zmierzające do opodatkowania przychodów pochodzących z nieujawnionych źródeł wszczynane jest z urzędu, jeśli organ otrzyma informację, że podatnik poniósł wydatki, które nie mają pokrycia w opodatkowanych lub wolnych od opodatkowania przychodach, a także w oszczędnościach. Do tych wydatków można zaliczyć zakupy nieruchomości, samochodów i innych wartościowych przedmiotów. Powyższe postępowanie może zakończyć się wydaniem przez organ decyzji ustalającej 75-procentowy podatek dochodowy od dochodów z nieujawnionych źródeł. Podatek ten ma sankcyjny charakter i stanowi swoistą przestrożę dla nieuczciwych podatników.

Podstawę opodatkowania w zryczałtowanym podatku dochodowym od dochodów z nieujawnionych źródeł można zapisać za pomocą wzoru:

$$P_o = P + M_p - W - Z_k$$

gdzie:

P_o – podstawa opodatkowania,

P – przychody opodatkowane i zwolnione z opodatkowania,

M_p – mienie zgromadzone na pierwszy dzień roku podatkowego,

W – wydatki podatnika,

Z_k – wielkość zasobów pieniężnych zgromadzonych na ostatni dzień roku podatkowego.

Ustalenie podstawy opodatkowania w przypadku źródeł nieujawnionych to niewątpliwie długi proces, gdyż niejednokrotnie pracownicy organów skarbowych muszą odnosić się do danych z całej aktywności zawodowej kontrolowanego, a także gromadzić dane z różnych instytucji, np. banków

¹⁴ P. Pietrasz, *op.cit.*, s. 63–70.

lub ZUS-u. Organy podatkowe, prowadząc postępowanie zmierzające do opodatkowania źródeł nieujawnionych, porównują zgromadzone przez podatnika zasoby majątkowe z wydatkami ponoszonymi przez podatnika. Do analizy tej niezbędne jest zestawienie dochodów, a także wydatków wykazanych w deklaracjach podatkowych, aktach notarialnych i innych dokumentach zarówno tych opodatkowanych, jak i wolnych od opodatkowania.

Do elementarnych celów postępowania w przedmiocie kontroli nieujawnionych źródeł dochodów można zaliczyć: kontrolę źródeł pochodzenia majątku oraz dochodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów, minimalizowanie zjawiska szarej strefy, ograniczenie zjawiska prania brudnych pieniędzy, opodatkowanie nieopodatkowanych dochodów związanych z działalnością przestępczą.

Podsumowanie

Istnienie dochodów nieujawnionych jest niewątpliwie niekorzystnym zjawiskiem dla gospodarki państwa i niesie ze sobą wiele zagrożeń. Władze publiczne za pomocą organów skarbowym mogą jednak to zjawisko ograniczyć, bo całkowita jego eliminacja nie jest możliwa. Podejmowane przez nie działania powinny być skierowane na ograniczenie zasięgu, a także skali występowania dochodów nieujawnionych. Ponadto powinny także mieć charakter prewencyjny i profilaktyczny, by zniechęcić podatników do zatajania swoich dochodów i nielegalnej ucieczki przed opodatkowaniem.

TAXATION NECESSARY OF INCOME COMING FROM UNDECLARED SOURCES

Summary

Existence of undeclared income is a phenomenon, which is damaging for economic and social reasons. It has got a negative influence on the Budget and economic development of a country. This illegal practice is a serious problem of Polish Public Authorities. Therefore there is a necessary of effective taxation of undeclared income by fiscal authorities. The limitation of illegal tax evasion is a purpose of undeclared income taxation.

Translated by Wojciech Leoński